

Свинарство, випуск 58, 2010

В статье проанализированы правовые требования ЕС относительно реализации системы идентификации, регистрации и контроля за перемещением животных. Определено, что использование опыта передовых стран относительно качества и безопасности животноводческой продукции должно повысить конкурентоспособность украинского животноводства на мировом рынке.

M.V.Kozlovskaya, O.I.Kravchenko, A.A.Getya. The use of an experience of countries – members of WTO at the formation of national system of electronic registries in commodity and pedigree stock – breeding.

The legal demands of EU relatively a realization of an identification system, a register and a control for the movement of animals were analysed in the article. It was determined that the use of an experience of advanced countries relatively a quality and a safety of live – stock production must increase the competitive ability of Ukrainian stock-breeding on the world market.

УДК 636.4:636.084:0018 (Бондаренко)

Чехлатий О.М., старший викладач
Полтавська державна аграрна академія

ВНЕСОК О.П. БОНДАРЕНКА У РОЗВИТОК НАУКИ ПРО ГОДІВЛЮ СВИНЕЙ

У статті розкриваються основні напрямки наукової діяльності в галузі годівлі свиней видатного вченого, основоположника зоотехнічної науки в Україні О.П. Бондаренка. Показана його роль як організатора та безпосереднього виконавця вперше здійсненого в Україні наукового системного підходу до годівлі свиней, значний внесок у розвиток та становлення вчення про годівлю.

Постановка проблеми. Професор О.П. Бондаренко, вважаючись одним із основоположників зоотехнічної науки в Україні, перш за все широко відомий серед науковців, що вивчають проблеми племінного свинарства. Менше висвітленими у широкому загалі є наукова діяльність вченого у галузі годівлі сільськогосподарських тварин, його науковий внесок в розвиток вчення про годівлю свиней. Для більш повного та об'єктивного висвітлення основних напрямків його наукової діяльності, внеску в загальний розвиток еволюції знань про годівлю свиней і

постало питання необхідності більш детального вивчення його наукових праць та проведених досліджень з питань годівлі свиней.

Аналіз основних досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання проблеми. Висвітленню багатьох питань, що стосуються наукової діяльності одного із фундаторів зоотехнічної науки в Україні професора О.П. Бондаренка в останні роки приділяється достатньо уваги. Однак у більшості праць висвітлюється його наукова діяльність у напрямку розвитку племінного свинарства. У той же час О.П. Бондаренко відомий також як вчений, що здійснив значний внесок у розвиток наукових знань про годівлю свиней, був організатором та безпосереднім виконавцем вперше здійсненого наукового системного підходу до годівлі свиней в Україні. Ці питання лише частково були розглянуті в роботах В.М. Нагаєвича, В.А. Вергунова та деяких інших авторів.

Мета досліджень та методика їх проведення. Метою наших досліджень було вивчення внеску видатного вченого-зоотехніка О.П. Бондаренка в розвиток та становлення наукових знань про годівлю свиней. Об'єктом досліджень були основні наукові розробки та напрямки наукової діяльності вченого в галузі годівлі свиней за час його роботи на Полтавській дослідній станції та в науково-дослідному інституті свинарства. В ході проведених наукових досліджень було використано методи джерелознавчого та історіографічного аналізу.

Результати досліджень. Створення у м. Полтаві в серпні 1930 року згідно наказу Народного Комісаріату землеробства СРСР за № 156 від 10.07.1930 р. науково-дослідного інституту свинарства не було випадковим явищем у розвитку та становленні зоотехнічної науки України і всього бувшого Радянського Союзу. Це була данина тим науковим здобуткам, які були досягнуті протягом багатьох попередніх років вченими та науковцями Полтавщини в напрямку розвитку та становлення галузі свинарства і насамперед годівлі свиней.

Перші науково-дослідні роботи з питань годівлі свиней у Полтавській губернії були проведені ще в 1889-1991 рр., коли вченими Полтавського Дослідного поля були організовані дослідження порівняльної ефективності відгодівлі простої місцевої і беркширської порід свиней, витрат корму на одиницю приросту та ефективності годівлі свиней при використанні азотистих та крохмалистих кормів [1].

Однак вперше науковий системний підхід до годівлі свиней в Україні був здійснений дещо пізніше вченими відділу тваринництва, створеного при Полтавській дослідній станції в 1912 році і який протягом 15 років (1913-1928 рр.) очолював відомий вчений О.П. Бондаренко. Свою наукову роботу співробітники відділу проводили переважно в області свинарства – із годівлі та відгодівлі свиней, а також займалися селекцією [2].

Перші дослідження по відгодівлі свиней англійських порід та місцевих простих свиней О.П. Бондаренко проводив ще в 1914 році. Метою цих дослідів було вивчення питань підвищення продуктивності свиней і розробка рекомендацій, які могли б бути використані дрібними селянськими господарствами. Проводилися також наукові дослідження по порівняльній відгодівлі при змішаній і чисто зерновій годівлі; визначалися кормові якості люцерни при використанні в зеленому кормі з додаванням різноманітних кормових культур; встановлювався вплив утримання свиней на вартість їх відгодівлі, вивчалися можливості використання вики як білкового корму при годівлі свиней [1].

З виникненням необхідності в організації спеціалізованих науково-дослідних сільськогосподарських установ і в обслуговуванні ними господарств вже по галузевому принципу, відділ тваринництва в 1928 році реорганізується у самостійну науково-дослідну одиницю – Полтавську зоотехнічну дослідну станцію, яка в жовтні 1929 р. була перейменована в Український Інститут експериментальної зоотехнії. Цей інститут стає базою для створення Полтавського науково-дослідного інституту свинарства, а О.П. Бондаренко – фактичним його організатором і першим науковим директором [2].

Вченим було розроблено перші в СРСР науково обґрунтовані норми годівлі свиней в ячмінних кормових одиницях, а також спеціальну систему відгодівлі свиней, завдяки якій отримували високоякісний бекон, що користувався попитом у багатьох країнах Європи. Водночас він проводить дослід з контрольної відгодівлі свиней, у яких оплата корму в тварин у віці від 2 до 6 місяців склала 3,9 кормових одиниць (в середньому від 3,52 до 4,46 к. од.). Багато наукових праць вченого було присвячено відносно дешевим і малозатратним способам годівлі свиней, а саме дослідом по безмолочному вирощуванню відлучених поросят на рослинних кормах, впровадженню в практику більш широкого використання силосованих кормів та відходів комунального харчування [1, 2].

З групою наукових співробітників О.П. Бондаренко здійснив понад 80 дослідів по вивченню різних способів і техніки силосування кормових культур і ефективності згодовування силосу свиням. Проведеними дослідом вперше в зоотехнічній практиці було доведено можливість і необхідність згодовування свиням силосованих кормів, особливо у зимовий період. Була розроблена техніка силосування різних кормів, способи і норми згодовування силосу різним віковим і виробничим групам свиней [3].

За даними професора О.П. Бондаренка (1932) в результаті проведення в інституті серії дослідів по приготуванню й використанню силосу для годівлі свиней було встановлено, що силос із гарбузів і кукурудзяної соломи (у співвідношенні 1,5:1) можна згодовувати супоросним маткам до 30 % (3,75-5 кг) в раціоні, а підсвинкам при м'ясній відгодівлі 15-25%. Вивчалася також ефективність приготування силосу гарячим і холодним способами, простих і комбінованих силосів із кукурудзи, сорго, баштанних культур. Було розроблено техніку силосування сирої та запареної картоплі, а також інших кормів [4, 5].

В 1931 році за участі О.П. Бондаренка було видано першу інструкцію по використанню силосованих кормів у свинарстві. Не менш цінними були розроблені норми годівлі і відгодівлі свиней та інструктивні вказівки по підготовці кормів, технології дріжджування кормів і їх згодовування свиням [4].

Займався О.П. Бондаренко і вивченням питань по використанню зелених кормів для годівлі свиней. Було вивчено майже всі основні культури, які використовувалися на зелений корм для годівлі свиней: строки посіву культур, строки і техніку їх використання – випасання, згодовування у скошеному вигляді, окремо та у суміші з іншими кормами раціону. Внаслідок проведених численних дослідів по використанню для свиней зелених кормів було розроблено схеми зеленого конвеєру для різних зон, опрацьовано і передано виробництву рекомендації та інструкції по організації і техніці літнього табірно-пасовищного утримання свиней та раціонального використання зелених кормів [3, 6].

Висновки. Залишена видатним вченим, якого по праву вважають основоположником зоотехнічної науки в Україні, наукова спадщина у племінному свинарстві, його немалий внесок у розвиток науки про годівлю свиней, має величезне наукове значення і в наші дні, викликає не лише пізнавальний, але і досить значний практичний інтерес.

Започаткований ним вперше на теренах України науковий системний підхід у питаннях годівлі дав можливість більш досконало вивчити питання годівлі та відгодівлі свиней, розробити рекомендації по відгодівлі свиней з метою отримання високоякісного бекону.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Гриб Н.И. Полтавская ордена Трудового Красного Знамени сельскохозяйственная опытная станция им. Н.И. Вавилова / Н.И. Гриб, В.К. Чуйко. – К.: Лыбидь, 1991. – 232 с.
2. Вчені у галузі тваринництва / [за ред. В.Ю. Салко]. – К.: Аграрна наука, 1999. – 422 с. – (Серія «Українські вчені-аграрії ХХ століття»; Книга друга).
3. Коваленко М.А. Основні роботи по вивченню годівлі та відгодівлі свиней / М.А. Коваленко // Свинарство. – 1968. – Вип. 6. – С. 36-54.
4. Бакай С.М. Технологічні засоби підготовки та використання кормів / С.М. Бакай // Свинарство. – 1968. – Вип. 6. – С. 82-94.
5. Бондаренко А.Ф. Силосованный корм в рационе свиней / А. Ф. Бондаренко // Труды НИИ свиноводства. – 1932. – Вып. 7.– С. 7-33.
6. Бондаренко А.Ф., Анисимов В.М. Опыты безмолочного выращивания поросят на растительных кормах / А.Ф. Бондаренко, В.М. Анисимов. – М.: Сельхозиздат, 1932.– 96 с.

Чехлатый О.М. Вклад А.Ф. Бондаренко в развитие науки о кормлении свиней.

В статье раскрываются основные направления научной деятельности в отрасли кормления свиней выдающегося ученого, основоположника зоотехнической науки в Украине О.П. Бондаренко. Показана его роль как организатора и непосредственного исполнителя, впервые осуществленного в Украине научного системного подхода к кормлению свиней, значительный вклад в развитие и становление учения о кормлении.

O.M.Chekhlaty. Bondarenko's O.P. contribution to the development in science about feeding pigs.

The article deals with the main trends in scientific work in the industry of feeding pigs of prominent scientist in Ukraine O.P. Bondarenko. His role is shown as an organizer and direct performer, of systematic approach to pigs feeding which is first held in Ukraine and who made great contribution to the development and formation of the studies about feeding.